

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ:

**Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ.**

**ΜΑΠΠΟΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΜ: 4328
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΡ. Μ. ΑΤΣΑΛΑΚΗΣ**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

	ΣΕΛ.
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ...	5
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
1.2 ΟΡΙΣΜΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	6
1.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	7
1.4 ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	13
2.1 Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΔΙΕΘΝΩΣ.....	13
2.2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΘΝΩΣ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	17
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	17
3.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	17
3.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	18
3.4 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	22
4.1 ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	22
4.2 ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	23
4.3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΗΜΕΡΑ	27
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	27
5.2 Η ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.....	28

5.3 Η ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΜΠΡΟΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.....	29
5.4 ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ.....	30
5.5 Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΛΟΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	31
5.6 ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΗ ΤΩΡΑ ΝΑ ΚΑΘΟΡΙΣΘΕΙ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ... ..	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	33
6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	33
6.2 ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	34
6.3 Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	38
7.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....	38
7.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Ο ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	43
8.1 Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	49

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι η μελέτη του Αθλητικού Τουρισμού. Πρόκειται για μια μορφή Τουρισμού που στις μέρες μας άρχισε να παίρνει μεγάλες διαστάσεις και να υλοποιείται από όλο και περισσότερες χώρες ανά τον κόσμο λόγω των τεράστιων κερδών και ευκαιριών που επιφέρει. Μελετώντας ένα τόσο ισχυρό και ενδιαφέρον θέμα θα προσπαθήσω να προσεγγίσω θέματα όπως τον ορισμό του, τις διακρίσεις του, τις μορφές που μπορεί να πάρει, την έκταση και διεθνώς κατάσταση και εξέλιξη του, την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια καθώς και τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει.

Στη συνέχεια θα σας μεταφέρω τρόπους που θα μπορούσαμε να αναβαθμίσουμε τον Αθλητικό Τουρισμό της Ελλάδας, ενός τομέα που τώρα άρχισε να εφαρμόζεται και να βελτιώνεται.

Τελειώνοντας θα ήθελα να αναφέρω ότι με σωστές και μεθοδικές κινήσεις και συνεργασίες, η Ελλάδα μπορεί να εισπράξει όλα τα πλεονεκτήματα που μπορεί να επιφέρει ο Αθλητικός Τουρισμός και να μοιάσει ακόμη περισσότερο στις χώρες όπου τον υιοθετούν, διαχειρίζονται και εκμεταλλεύονται σωστά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κος Ατσαλάκης (2001) αναφέρει ότι η Τουριστική εμπειρία συνδυάζεται με αθλητική συμμετοχή ενεργητικά ή παθητικά. Αποτελεί το 5-15% του συνολικού τουριστικού προϊόντος και αναπτύσσεται ταχύτερα από όλους τους τομείς τουρισμού. Είναι ο σημαντικότερος τομέας τουρισμού.

Ο Αθλητικός Τουρισμός είναι μια ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού η οποία μας δίνει την ευκαιρία να επενδύσουμε σε μια τεράστια δυναμική αγορά αλλά και ταυτόχρονα να επιτύχουμε μια προστιθέμενη αξία στο τουριστικό μας προϊόν μέσω της ανάπτυξης, της διαφοροποίησης και της αναβάθμισης του.

Στο Παγκόσμιο Συνέδριο για τον Αθλητισμό και τον Τουρισμό, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Βαρκελώνη τον Φεβρουάριο του 2001, αναλύθηκαν οι δραστηριότητες του Αθλητισμού και του Τουρισμού και υπήρξε η ευκαιρία να παρουσιαστεί ο τρόπος με τον οποίο αλληλεπιδρούν. Από το Συνέδριο προέκυψε, μεταξύ άλλων, ότι ο αθλητισμός και ο τουρισμός μπορούν μαζί να βοηθήσουν στην ανάπτυξη νέων τουριστικών προορισμών, στην ανάκαμψη αυτών που αντιμετωπίζουν προβλήματα και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Η αξία της αναψυχής θα αυξηθεί στο μέλλον. Χρειάζονται και θα υπάρξουν εναλλακτικές, συλλογικές και διεθνείς κινήσεις που θα αποτυπώνουν τη μετάβαση στην οικονομία και κοινωνία του ελεύθερου χρόνου.

Ο κος Τερζάκης (2002) αναφέρει ότι συνδυάζοντας δυο από τις πλέον δημοφιλείς δραστηριότητες ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία.

Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές. Είναι φανερό ότι ο αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και ευρύ φαινόμενο. Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για διευρυμένη υψηλής ποιότητας υποδομή σε διάφορους τομείς υποστήριξης, οι οποίοι είναι το φυσικό περιβάλλον, οι υπηρεσίες, η διασκέδαση, οι μεταφορές, το τεχνητό περιβάλλον, η στέγαση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι οργανισμοί και οι κατασκευασμένες διευκολύνσεις.

Ο όρος Αθλητικός Τουρισμός χρησιμοποιείται από το 1985 και διεκδικεί σήμερα πολύ σημαντικό μερίδιο αγοράς τουρισμού διεθνώς γι αυτό μελετάται και ξεχωριστά. Πρωτοπόρες χώρες στο είδος σήμερα είναι η Αυστρία, ο Καναδάς, η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία, η Γαλλία και η Ισπανία.

1.2 ΟΡΙΣΜΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αρχίζοντας από τον ορισμό του *αθλητισμού*, πρέπει να τονιστεί ότι στην Αμερικανική βιβλιογραφία συναντάται με την έννοια των φυσικών αυτών δραστηριοτήτων που εμπεριέχουν στοιχεία ανταγωνιστικότητας. Ωστόσο, στην Ευρώπη ο όρος αθλητισμός εμπεριέχει σχεδόν κάθε μορφή φυσικής δραστηριότητας και παραπέμπει στη γνωστή έννοια που υιοθετήθηκε και στην Ελλάδα, «αθλητισμός για όλους».

Για τις ανάγκες μελέτης και τεκμηρίωσης του φαινομένου του αθλητικού τουρισμού η ευρύτερη έννοια του αθλητισμού φαίνεται να είναι περισσότερο εύχρηστη. Η έννοια αυτή θα υιοθετηθεί και στη συνέχεια της ενότητας. Συγκεκριμένα, δεχόμαστε ότι ο όρος αθλητισμός είναι το πεδίο των ανταγωνιστικών ή μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων με τις οποίες ασχολούνται οι άνθρωποι για αναψυχή, εξάσκηση ή για βελτίωση κάποιων επιδόσεων ή φυσιολογικών τους παραμέτρων. Στον ορισμό αυτό πρέπει να προστεθεί η διάκριση ανάμεσα στην *ενεργητική* και στην *παθητική* συμμετοχή, στη φυσική δηλαδή συμμετοχή του ατόμου σε αθλητικές δραστηριότητες και στην παρακολούθηση κάποιων αθλητικών δραστηριοτήτων είτε ζωντανά, είτε μέσω των ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Στην περίπτωση του αθλητικού τουρισμού τόσο ο παθητικός όσο και ο ενεργητικός αθλητισμός είναι σημαντικές μορφές σε αντιδιαστολή

με την περίπτωση της προαγωγής υγείας όπου κύριο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενεργητική συμμετοχή των ατόμων σε φυσικές δραστηριότητες.

Οι Standeven and DeKnop (1999) ορίζουν ως *τουρισμό* την προσωρινή μετακίνηση ανθρώπων πέρα από τον τόπο μόνιμης διαμονής τους η οποία συνεπάγεται εμπειρίες διαφορετικές από τις καθημερινές. Ο τουρισμός έχει αρκετές επιμέρους διακρίσεις, όμως για τις ανάγκες του αντικειμένου υπό συζήτηση είναι αρκετή η διάκριση μεταξύ επαγγελματικού τουρισμού και τουρισμού διακοπών.

Οι ίδιοι συγγραφείς ορίζουν την έννοια του *αθλητικού τουρισμού* ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή

είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.

1.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Για την καλύτερη μελέτη του φαινομένου έχουν προταθεί κατά καιρούς κάποια μοντέλα που βοηθούν στην κατηγοριοποίηση και συστηματοποίησή του.

Οι Gammon and Robinson (1999) διακρίνουν δυο κυρίως άξονες διαχωρισμού της σχέσης αθλητισμού – τουρισμού και τους εκφράζουν με τις έννοιες «αθλητικός τουρισμός» και «τουριστικός αθλητισμός». Παράλληλα δίνουν έναν «στενό» και έναν «ευρύ» ορισμό για κάθε κατηγορία.

A. Αθλητικός τουρισμός: Περιλαμβάνει άτομα ή ομάδες συμμετέχουν ενεργητικά ή παθητικά σε ανταγωνιστικές ή μη, αθλητικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μετακίνησής τους έξω από το συνηθισμένο τους περιβάλλον. Το κριτήριο εδώ είναι ότι η αθλητική δραστηριότητα αποτελεί το κύριο κίνητρο της μετακίνησης ενώ το τουριστικό στοιχείο παίζει το ρόλο της ενίσχυσης της συνολικής εμπειρίας.

1. **Στενός ορισμός:** περιλαμβάνει τον αθλητικό τουρίστα που παρακολουθεί ή συμμετέχει ένα ανταγωνιστικό αθλητικό γεγονός, π.χ. Ολυμπιακοί αγώνες, μαραθώνιος Λονδίνου.
2. **Ευρύς ορισμός:** περιλαμβάνει άτομα που ταξιδεύουν για να συμμετέχουν σε δραστηριότητες αθλητικής αναψυχής, π.χ. γκολφ, σκι, περπάτημα.

B. Τουριστικός αθλητισμός: Περιλαμβάνει άτομα που ταξιδεύουν και συμμετέχουν ενεργά ή παθητικά σε κάποια αθλητική δραστηριότητα. Το ταξίδι σε αυτή την περίπτωση είναι

το κύριο κίνητρο μετακίνησης. Ο τουριστικός αθλητισμός αγνοείται από τη διεθνή βιβλιογραφία, όμως αποτελεί σημαντικό κομμάτι της σχέσης τουρισμού – αθλητισμού.

1. **Στενός ορισμός:** περιλαμβάνει ανθρώπους που ταξιδεύουν και ο αθλητισμός λειτουργεί ως δευτερεύον κίνητρο της μετακίνησης. Παραδείγματα αυτής της κατηγορίας αποτελούν οι πελάτες των clubs, π.χ. Robinson, Aldiana, Center Parks.
2. **Ευρύς ορισμός:** περιλαμβάνει άτομα τα οποία συμμετέχουν σε αθλητικές δραστηριότητες σε εντελώς τυχαία ή περιστασιακή βάση κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν και οι πελάτες των ξενοδοχείων κλασσικού τύπου οι οποίοι συμμετέχουν στις δραστηριότητες της animation.

Οι Standeven and DeKnop (1999) αποδέχονται το διαχωρισμό των Gammon and Robinson (1999) στο θεωρητικό τους μοντέλο κάνοντας όμως τη διάκριση του αθλητικού τουρισμού σε επαγγελματικό και διακοπών και παράλληλα σε ενεργητικό και παθητικό. Οι συγγραφείς αυτοί προτείνουν τις παρακάτω κατηγορίες μελέτης:

A. Επαγγελματικός αθλητικός τουρισμός

1. **Ενεργητική συμμετοχή**, π.χ. αθλητές που συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς αγώνες.
2. **Παθητική συμμετοχή**, π.χ. δημοσιογράφοι που καλύπτουν τους Ολυμπιακούς αγώνες.

B. Αθλητικός τουρισμός διακοπών. Η κατηγορία αυτή ταυτίζεται με το προηγούμενο θεωρητικό μοντέλο που αναπτύχθηκε από τους Gammon and Robinson (1999). Περιληπτικά, οι Standeven and De Knop (1999) διαχωρίζουν τις παρακάτω κατηγορίες.

1. Παθητική μορφή

1α. Τυχαίος παρατηρητής. Τυχαίοι παρατηρητές ορίζονται ως οι θεατές που παρακολουθούν το γεγονός χωρίς να το έχουν προσχεδιάσει, π.χ. ένας τουρίστας που επισκέφθηκε την Αθήνα και εκεί αποφάσισε να παρακολουθήσει έναν αγώνα του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος Βόλεϊ.

1β. Συνειδητοποιημένος παρατηρητής, ορίζεται ως ο παρατηρητής που σχεδιάζει το ταξίδι του με βάση το αθλητικό γεγονός και που συμμετέχει παθητικά αλλά συμμετέχει σε βάθος.

2. Ενεργητική μορφή

2α. Αθλητικές δραστηριότητες διακοπών (οργανωμένες – ατομικές)

2β. Διακοπές αθλητικής δραστηριότητας (διακοπές μονής ή πολλαπλής αθλητικής δραστηριότητας)

Παράλληλα, το μοντέλο του Kurtzman (1999) βοηθά σημαντικά στην κατανόηση των εκφάνσεων του αθλητικού τουρισμού με χειροπιαστά παραδείγματα. Ο μελετητής υιοθετεί μια διαφορετική οπτική γωνία για τον αθλητικό τουρισμό, εξετάζοντάς τον όχι από τη σκοπιά του αθλητικού επισκέπτη όπως στα δυο προηγούμενα μοντέλα αλλά από τη σκοπιά του αθλητικού γεγονότος, εκδήλωσης ή και τύπου υλοποίησης του αθλητικού τουρισμού. Η οπτική αυτή γωνία αν και μπορεί να κατηγορηθεί ως πάσχουσα από «μυωπικό μάρκετινγκ» εντούτοις προσφέρει ένα εξαιρετικά χρήσιμο περιγραφικό οδηγό. Ο Kurtzman (1999) διακρίνει πέντε κατηγορίες οι οποίες δίνονται παρακάτω με παραδείγματα:

1. Γεγονότα – εκδηλώσεις (events) αθλητικού τουρισμού: Ολυμπιακοί αγώνες, τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και διεθνή τουρνουά, αθλητικές συναντήσεις, παγκόσμια πρωταθλήματα, φιλικά παιχνίδια, αθλητικά φεστιβάλ.
2. Αθλητικές – τουριστικές ατραξιόν: αθλητικά μουσεία, αθλητικά shows και επιδείξεις, σεμινάρια και συνέδρια.
3. Tours αθλητικού τουρισμού: περπάτημα, σπηλαιολογία, σαφάρι, ποδηλασία, αθλήματα περιπέτειας.
4. Θέρετρα αθλητικού τουρισμού: θέρετρα γκολφ, καταδύσεων, ψαρέματος, φυσικής κατάστασης και ευεξίας, λουτροπόλεις.
5. Κρουαζιέρες αθλητικού τουρισμού: κρουαζιέρες αθλητικών διασημοτήτων, φυσικής κατάστασης και ευεξίας, κρουαζιέρες επισκέψεων σε προορισμούς με αθλητικές εγκαταστάσεις.



1.4 ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα από έρευνα της κ. Ελένης Γλύνιας (2000) καθηγήτριας στο ΤΕΦΑΑ του Αριστοτελείου Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης οι πέντε μορφές που προκύπτουν από τον ορισμό και συναντώνται στην Ελλάδα είναι:

Προπονητικός τουρισμός-επαγγελματικές ομάδες. Εδώ συγκαταλέγονται οι επαγγελματίες, ομάδες ή αθλητές και όλοι οι παράγοντες – συνοδοί κλπ. που έρχονται για εγκλιματισμό ή προπόνηση σε έναν προορισμό και δημιουργούν τουριστική κίνηση. Αυτό συμβαίνει συνήθως έναν χρόνο πριν από ένα σημαντικό αθλητικό γεγονός στον προορισμό όπου έχει προγραμματιστεί ή σε άλλο προορισμό με παρόμοιες κλιματολογικές κυρίως συνθήκες. Η ανάπτυξη αυτής της μορφής προϋποθέτει:

- Έρευνα και εκτίμηση αναγκών
- Εξασφάλιση προδιαγραφών και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό μάρκετινγκ
- Επενδύσεις σε ειδικές υποδομές – κύριες και βοηθητικές
- Εκπαίδευση λειτουργών και διαρκή τεχνική υποστήριξη
- Επαναπροσδιορισμό αναγκών και θέσεων

Παρακολούθηση – θέαση γεγονότων. Φίλαθλοι επισκέπτες που με κεντρικό άξονα την παρακολούθηση του αθλητικού γεγονότος, δημιουργούν τουριστική δραστηριότητα.

Συμμετοχή σε μεγάλα γεγονότα. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν μικρότερης έκτασης αθλητικά γεγονότα, όπως οι μαραθώνιοι πόλεων, τα τοπικά αθλητικά τουρνουά, τα διάφορα ράλι, οι πολυήμερες εκδηλώσεις υπαίθριων δραστηριοτήτων, οι δρόμοι προσανατολισμού στα δάση, όπου η συμμετοχή είναι συνήθως ανοιχτή και μαζική, κ.α.

Υπαίθριες δραστηριότητες. Αφορά σε εκδρομείς του σαββατοκύριακου, κυρίως ανθρώπους της πόλης, που εξορμούν για πολλαπλά σπορ και πολιτιστικές δραστηριότητες. Συνήθως πηγαίνουν σε προστατευόμενες φυσικές περιοχές για σκι και ορειβασία σε χειμερινά θέρετρα το χειμώνα ή για μπάνιο, σέρφ κλπ. σε παραθαλάσσια θέρετρα το καλοκαίρι.

Άθληση – ψυχαγωγία ξενοδοχείων. Ο αθλητισμός αναψυχής ή αθλητική αναψυχή αφορά στις ειδικές δραστηριότητες που διοργανώνουν οι μεγάλες κυρίως ξενοδοχειακές μονάδες. Στην Ελλάδα συνδυάζεται σε μεγάλο ποσοστό με πολιτιστικές, επιμορφωτικές αλλά και περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν ενεργητικά άτομα διάφορων ηλικιών, των οποίων όμως η ενασχόληση δεν εμπίπτει στις κατηγορίες του επαγγελματικού και ερασιτεχνικού αθλητισμού (Whelan, Meyers & Donovan, 1995).

ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1. Το πρώτο μοντέλο είναι του Hall (1992), ανάλογα με τα κίνητρα που έχει ο συμμετέχων, θέτοντας σαφείς διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα σε άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Δηλαδή όταν η δραστηριότητα είναι ήπια και η συμμετοχή μη ανταγωνιστική, τότε ο αθλητικός τουρισμός τείνει προς τον τουρισμό υγείας. Όταν η δραστηριότητα είναι έντονη και ο ανταγωνισμός υψηλός, ο αθλητικός τουρισμός λαμβάνει την πιο χαρακτηριστική μορφή του, με τη συμμετοχή σε αθλητικές διοργανώσεις κορυφής.
2. Ένα άλλο μοντέλο (Standeven & Knorr, 1998), που παρουσιάζει όλους τους τύπους του αθλητικού τουρίστα και τις πιθανές δραστηριότητες του, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο μάρκετινγκ για τις ομάδες – στόχους.

3. Το τρίτο μοντέλο του Kurtzmann (1992) περιορίζεται στο ότι μπορεί να προβλέψει την επισκεψιμότητα του προορισμού ενός αθλητικού γεγονότος και βάσει της πρόβλεψης να σχεδιαστούν οι διάφορες υπηρεσίες, η διαθεσιμότητα κλινών κλπ.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.1 Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

Σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφική έρευνα του Δρ.Τερζάκη (2002), ξεκινώντας μια χρονολογική ανασκόπηση από το 1960 ως σήμερα σημειώθηκαν σημαντικές τάσεις εξειδίκευσης και ανάπτυξης στο χώρο του τουρισμού και παράλληλα του αθλητισμού. Οι δυο αυτοί τομείς εξελίχθηκαν σε ιδιαίτερα κερδοφόρες βιομηχανίες του παγκόσμιου οικονομικού στερεώματος. Περίπου την ίδια χρονική περίοδο και συγκεκριμένα μετά το 1970 άρχισε να γίνεται χρήση του όρου *αθλητικός τουρισμός* με σκοπό να περιγραφεί η ειδική μορφή τουρισμού που συνδύαζε και την αθλητική δραστηριότητα. Ο αθλητικός τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο σε αντίφαση με τη διαχρονικά στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού. Ο λόγος είναι ότι μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας αλλά και να αποκτά ακαδημαϊκή οντότητα.

Συνδυάζοντας δυο από τις πλέον δημοφιλείς δραστηριότητες ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές. Στην ραγδαία ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού συνεπικουρούν κατά τους Gammon and Robinson οι παρακάτω λόγοι:

1. Η δημοτικότητα των εθνικών και διεθνών αθλητικών γεγονότων και εκδηλώσεων αυξήθηκε κατακόρυφα.

2. Κατανοήθηκε διεθνώς η αξία της ενασχόλησης με την αθλητική δραστηριότητα ως μέσο προαγωγής της υγείας.
3. Οι κρατικές αρχές κάθε χώρας αρχίζουν και αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα του αθλητισμού ως μέσου σύσφιξης των σχέσεων των λαών αλλά και της άσκησης εξωτερικής πολιτικής.
4. Υπάρχει μεγάλη και καλά οργανωμένη προσφορά αθλητικών εκδηλώσεων παγκοσμίως.
5. Οι άνθρωποι που ασχολούνται με τον αθλητισμό είναι πλέον πιο ευέλικτοι στις μετακινήσεις και την επικοινωνία τους εξαιτίας της τεχνολογικής εξέλιξης.

Σύμφωνα με τους ειδικούς του κλάδου η ανάγκη για μελέτη, ανάλυση και τεκμηρίωση της απαιτούμενης υποδομής, των επιπτώσεων που έχει σε διάφορους τομείς της ζωής, και των προοπτικών που παρουσιάζει ο αθλητικός τουρισμός εκφράζεται μέσα από τις παρακάτω ενέργειες και εκδηλώσεις:

1. Τη δημιουργία του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού και της αντίστοιχης Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος (Sports Tourism International Council).
2. Την έκδοση του επιστημονικού περιοδικού Journal of Sports Tourism σε ηλεκτρονική μορφή υπό την εποπτεία του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού.
3. Την έκδοση του πρώτου συγγράμματος που αφορά τον αθλητικό τουρισμό (Standeven and DeKnop 1999).
4. Την οργάνωση διεθνών συνεδρίων με θέμα τον αθλητικό τουρισμό.
5. Τη δημιουργία προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, μεταξύ άλλων και σε πανεπιστήμια χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Τελειώνοντας συμπεραίνουμε ότι ο Αθλητικός Τουρισμός είναι μια κερδοφόρα επιχείρηση πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ η οποία προσφέρει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης σε όλους ανεξάρτητος τους παράγοντες που συμμετέχουν στην πραγματοποίηση μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων.

2.2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΘΝΩΣ

Ο αθλητικός τουρισμός καταλαμβάνει μια κύρια θέση στην στρατηγική των χωρών στην προσέλκυση αθλητικών γεγονότων όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες ή το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου. Έτσι η Αυστραλία διέθεσε 1,7 δισ. δολάρια της κυβέρνησης για τους Ολυμπιακούς το 2000 και σαν ανταμοιβή κέρδισε για τα επόμενα 10 χρόνια έναν τεράστιο αριθμό τουριστών, που επισκέφτηκαν την χώρα. Μάλιστα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών οδηγεί μία χώρα και σε περαιτέρω βελτιώσεις των υποδομών της, όπως για παράδειγμα του συστήματος μεταφορών, και κυρίως των αερομεταφορών, αλλά και στον καθαρισμό της πόλης.

Ο αθλητικός τουρισμός παθιάζει και προσελκύει πολύ κόσμο, είναι πολυέξοδος, αλλά προσφέρει και μοναδικές, αξέχαστες εμπειρίες όχι μόνο στους θεατές των εκδηλώσεων αλλά και σε όλους τους συμμετέχοντες. Το άμεσο όφελος για έναν τόπο, που διοργανώνει αγώνες φαίνεται γρήγορα και είναι σε μετρητά, ενώ το έμμεσο όφελος, που είναι και μεγαλύτερο, φαίνεται μετά από αρκετά χρόνια, αφού όλο και περισσότεροι τουρίστες επισκέπτονται την περιοχή. Ο αθλητικός τουρισμός είναι ένα εργαλείο, το οποίο αν χρησιμοποιηθεί σωστά μπορεί να αποφέρει μεγάλα κέρδη, να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, ακόμη και να συνεισφέρει στην πολιτιστική κουλτούρα των ανθρώπων.

Αυτές οι ιδέες όπως και πολλά άλλα ζητήματα του αθλητικού τουρισμού αναλύονται στο βιβλίο "The Business of Sport Tourism" (Barnes,2000), που κυκλοφόρησε πρόσφατα και με λεπτομέρεια αναλύει τον αθλητικό τουρισμό από την πλευρά της επιχειρηματικότητας, τονίζοντας ότι ο αθλητικός τουρισμός είναι μια κερδοφόρα επιχείρηση πολλών δισ. δολαρίων, που προσφέρει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης σε όλους ανεξαιρέτως τους παράγοντες, που συμμετέχουν στην πραγματοποίηση των μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων.

Μέχρι το 2011 τα έσοδα από τα ταξίδια και τον τουρισμό αναμένεται να αποτελούν το 10% του Παγκόσμιου Εγχώριου Προϊόντος, σύμφωνα με την νέα έρευνα του Sportbusiness group , που είναι και ο εκδοτικός οίκος του βιβλίου. Οι οικονομίες των πόλεων, των περιοχών, ακόμη και των χωρών σε όλο τον κόσμο δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα αθλητικά δρώμενα και πολλές φορές επιδιώκουν να γίνονται οι επίσημοι υποστηρικτές τους, καθώς τα έσοδα για μία πόλη, που διοργανώνει μια αθλητική εκδήλωση (ποδοσφαίρου, ράγκμπι, κρίκετ,

σκι, κ.α.) είναι τεράστια και απορρέουν από τα χιλιάδες άτομα, που παρακολουθούν τις εκδηλώσεις. Σε πολλές μάλιστα χώρες, μέχρι και το 25% των εσόδων του τουριστικού κλάδου προέρχεται από τον αθλητικό τουρισμό.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τον Δρ. Τερζάκη (2003) στην Ελλάδα υπάρχουν ελλείψεις αθλητικών υποδομών, στρατηγικής προβολής και προώθησης του τουριστικού μας προϊόντος, αλλά ως χώρα διαθέτουμε πολλά και ισχυρότατα πλεονεκτήματα, όπως οι κλιματολογικές μας συνθήκες, ο γεωφυσικός πλούτος, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων και άλλα, τα οποία συμβάλουν στο να έχουμε μια έντονη σχετική ζήτηση.

Η Ελλάδα με την ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων έχει μια μοναδική ευκαιρία να προβάλλει και να προωθήσει στη διεθνή τουριστική αγορά τον Αθλητικό Τουρισμό ως μια ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού, η οποία αφορά ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της διεθνούς τουριστικής ζήτησης.

3.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι επιχειρήσεις και Εταιρίες που αναπτύσσουν αθλητικό τουρισμό στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας της κας Ελένης Γλυνιάς (2000) είναι:

- Εταιρείες υπαίθριων δραστηριοτήτων, με μεγάλη πρόοδο και υιοθέτηση συστημάτων συνεργασίας franchising. Ιδιαιτερότητα στον τομέα αυτό αποτελεί η εταιρεία ΑΛΜΑ, που ειδικεύεται στον τουρισμό για άτομα με αναπηρίες. Επίσης εταιρείες που ειδικεύονται σε ταξίδια κινήτρων και σε εταιρικά ταξίδια για στελέχη επιχειρήσεων.
- Εταιρείες θαλάσσιων σπορ και αθλημάτων περιπέτειας (λειτουργούν εποχικά με άδεια από το Λιμεναρχείο και εξυπηρετούν τις ανάγκες των παραθεριστών και πελατών ξενοδοχείων).

- Λουτροπόλεις και ξενοδοχεία με κέντρα θαλασσοθεραπείας, όπου λειτουργούν εξοπλισμένα γυμναστήρια με ειδικευμένο προσωπικό.
- Ακόμη ενόψει 2004, σχεδιάστηκαν και αναμένεται εκδήλωση και στο δημόσιο τομέα ένα άλλο έχει ετοιμάσει το ΤΕΦΑΑ του Δ.Π.Θ. για τις αθλητικές εγκαταστάσεις της πόλης της Κομοτηνής με τη συνεργασία των ξενοδοχείων του νομού.
- Επίσης συμμετέχουν προπονητικά κέντρα, όπως του Μαραθώνα που διαθέτει εγκαταστάσεις για 20 αθλήματα ενδιαφέροντος για προγράμματα φιλοξενίας ομάδων και αθλητών σε ολυμπιακές πόλεις.

Ο Αθλητισμός από την φύση του θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μέσω κοινωνικής ανάπτυξης, αλλά ο Αθλητικός Τουρισμός είναι εκείνος ο οποίος συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής στην οποία αναπτύσσεται.

3.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Όπως αναφέρει ο Δρ.Τερζάκης (2002) τα οφέλη που μπορεί να προκύψουν από την εφαρμογή προγραμμάτων Αθλητικού Τουρισμού είναι :

- Τα έσοδα από μετακίνηση
- Τα έσοδα από διανομή
- Τα έσοδα από διατροφή
- Τα έσοδα από προπόνηση
- Τα έσοδα από αγορές
- Παρουσιάζει τουριστική αναβάθμιση στις περιοχές προορισμούς.
- Η διεθνής προβολή
- Η κατανάλωση προϊόντων
- Η παροχή δυνατοτήτων απασχόλησης
- Βοηθά στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής
- Βοηθά στην αύξηση του Τουριστικού Α.Ε.Π
- Βοηθά στην αύξηση των συναλλαγματικών εισροών
- Βοηθά στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου

Οι επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού μπορούν να διακριθούν στις παρακάτω:

1. **Οικονομικές επιπτώσεις:** Ο αθλητικός τουρισμός υπολογίζεται ότι καταλαμβάνει ένα μερίδιο της τάξης του 10-20% επί του συνολικού τουριστικού προϊόντος μιας χώρας. Άλλες πηγές αναφέρουν το 5% ως ποσοστό του αθλητικού τουρισμού με την αυστηρή έννοια όπως δόθηκε σε προηγούμενη παράγραφο. Προσεκτική ανάλυση κάποιας εκδήλωσης αθλητικού τουρισμού θα πρέπει να περιλαμβάνει τον υπολογισμό του οφέλους έναντι του κόστους.

Επιπλέον, η λήψη πολιτικών αποφάσεων όσον αφορά την οργάνωση εκδηλώσεων, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη διάχυση των οικονομικών και λοιπών επιπτώσεων του αθλητικού τουρισμού στις διάφορες τοπικές κοινωνικές ομάδες, το μέγεθος της επίδρασης καθώς και τη σημαντικότητα κάθε ομάδας από πλευράς πληθυσμού της.

2. **Κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις:** Ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να έχει θετικές επιπτώσεις:

- Ερέθισμα για την κατασκευή υποδομών
- Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας
- Ενδυνάμωση των τοπικών παραδόσεων και της ταυτότητας των κατοίκων μιας περιοχής.
- Διευκόλυνση των σχέσεων των κατοίκων μιας περιοχής με τον υπόλοιπο κόσμο.

Μπορεί όμως να έχει και αρνητικές επιπτώσεις:

- Διαταραχή της τοπικής οικονομίας.
- Επίπτωση στην τοπική παράδοση και ταυτότητα.
- Εμφάνιση βίας σχετικής με την διεξαγωγή των εκδηλώσεων.
- Μπορεί να ενισχύσει τις τριβές μεταξύ κοινωνιών.

3. Ο αθλητικός τουρισμός είναι αρκετά απαιτητικός στη χρήση εκτάσεων γης και κατά συνέπεια είναι ιδιαίτερα σημαντικό να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ομαλή του ανάπτυξη με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον ενός τόπου. Για παράδειγμα η αλόγιστη ανάπτυξη γηπέδων γκολφ σε μια περιοχή χωρίς τις απαραίτητες μελέτες και προφυλάξεις μπορεί να σημαίνει την επιβάρυνση του υδροφόρου ορίζοντα με

λιπάσματα και φυτοφάρμακα. Επίσης την αλλοίωση του φυσικού τοπίου μιας περιοχής ασύμβατης με τη μορφολογία των γηπέδων του συγκεκριμένου αθλήματος.

3.4 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μελέτη και ο σχεδιασμός του τουριστικού προϊόντος στην Ελλάδα, αλλά και γενικότερα στις Μεσογειακές χώρες είναι ζωτικής σημασίας. Για την πραγματοποίηση αυτών των ερευνητικών δράσεων αναπτύσσεται μια σημαντική, καινοτομική, διεπιστημονική και διεθνή συνεργασία της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος Αθλητικού Τουρισμού και του Ερευνητικού Κέντρου Intelligent Coast.

Η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος Αθλητικού Τουρισμού έχει κύριο σκοπό την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στο πεδίο ερευνητικής, ακαδημαϊκής, επαγγελματικής και επιχειρηματικής ενασχόλησης. Η έννοια του Αθλητικού Τουρισμού αναφέρεται σε όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμειξης σε αθλητικές δραστηριότητες, όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους, με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.

Το Ερευνητικό Κέντρο Intelligent Coast είχε ως σκοπό να αναδείξει μια ιδιαίτερη οπτική του τουριστικού φαινομένου, η οποία εκφράζεται από την οπτική του χώρου και της επίδρασης του τουρισμού στις παράκτιες περιοχές. Ουσιαστικά αναφέρεται στο χωρικό στρατηγικό σχεδιασμό και στη δια-κλιμακική (μεταξύ διαφορετικών κλιμάκων παρέμβασης) προσέγγιση του χώρου. Εκτιμάται ότι αυτή η οπτική μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά σε πολλές προσεγγίσεις και έρευνες που γίνονται σχετικά με το τουριστικό φαινόμενο και να αναδείξει τις διαφορετικές διαστάσεις του ζητήματος.

Στο πλαίσιο δράσης των δύο Ερευνητικών Κέντρων, ο κ. Δημήτρης Τερζάκης (Επιστημονικός Υπεύθυνος της Ερευνητικής Μονάδος Ελλάδος Αθλητικού Τουρισμού, με έδρα το Τ.Ε.Ι. Κρήτης και το Κ.Τ.Ε. Κρήτης) και ο κ. Νεκτάριος Κεφαλογιάννης (Project Manager του Intelligent Coast, με έδρα την Βαρκελώνη, Ισπανίας) ανακοίνωσαν τη συνεργασία των δύο Ερευνητικών Κέντρων με σκοπό την προβολή του τουρισμού και ειδικά του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα, με στόχο να αναδειχθούν οι προοπτικές ανάπτυξης αυτού του είδους τουρισμού στην Ελλάδα.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης, κα Φάνη Πάλλη Πετραλιά μιλώντας με τον κ. Νίκο Κλόκα στο kathimerini.gr για το επίπεδο του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα και υπάρχει ανάπτυξή του μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες ανέφερε : «Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια από τις νέες μορφές τουρισμού. Πρόκειται για μία όψη της τουριστικής βιομηχανίας η οποία πρέπει να αναπτυχθεί περισσότερο. Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στο στάδιο του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης και υλοποίησής του.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες αναμφισβήτητα ήταν μια ιδανική συγκυρία προβολής για την Ελλάδα».

Βέβαια, για να αναπτυχθεί ο αθλητικός τουρισμός στη χώρα μας, θα πρέπει να συνεχίσουμε την υποστήριξη και προώθηση γεγονότων παγκόσμιας εμβέλειας και σε αθλήματα που στην Ελλάδα είναι λιγότερο διαδεδομένα, όπως το kite surf, γκολφ και γιώτινγκ. Ακόμα, θα πρέπει να δημιουργήσουμε και τις κατάλληλες προϋποθέσεις ούτως ώστε να κερδίσουμε ένα μεγάλο κομμάτι από τον αθλητικό τουρισμό που είναι οι προετοιμασίες των αθλητικών συλλόγων.

Κάθε χρόνο εκατοντάδες ομάδες υψηλού επιπέδου από όλη την Ευρώπη «μεταναστεύουν» για περίπου ένα μήνα προκειμένου να πραγματοποιήσουν την προετοιμασία τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι δικές μας ποδοσφαιρικές ομάδες που επιλέγουν κάποιο σύγχρονο αθλητικό κέντρο στην Ελβετία, στη Γερμανία ή στην Αυστρία για την καλοκαιρινή τους προετοιμασία. Στην Ελλάδα, πρόσφατα, ξεκίνησαν κάποιες προσπάθειες προώθησης ανάλογων προγραμμάτων από ταξιδιωτικά γραφεία.

Όπως μας ανέφερε ο κ. Γιάννης Λάμπας, υπεύθυνος αθλητικών προγραμμάτων του Expedition and Travel, σε συνέντευξη με τον κ. Νίκο Κλόκα το 2004 σκοπός των προγραμμάτων είναι «η γνωριμία με το ευρωπαϊκό αθλητικό γίγνεσθαι σε συνδυασμό με την εξοικείωση των επισκεπτών μας με τα αρχαία αθλήματα, τους αρχαίους αθλητικούς χώρους και τον τρόπο διεξαγωγής των αθλημάτων στην αρχαιότητα».

«Παράλληλα, θέλουμε να αναδείξουμε την πλούσια αρχαία Ολυμπιακή κληρονομιά, την ολοκληρωμένη συγκρότηση της Ολυμπιακής Ιδέας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και την παρουσίαση των σύγχρονων Ολυμπιακών εγκαταστάσεων που είναι εφάμιλλες των ευρωπαϊκών και αμερικάνικων» συμπληρώνει ο κ. Λάμπας που πρόσφατα υποδέχθηκε στην Ελλάδα δύο αμερικανικές κολεγιακές ομάδες -μια μπάσκετ και μια βόλεϊ που έδωσαν φιλικούς αγώνες και επισκέφθηκαν τους αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας και της Ολυμπίας.

4.2 ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Πέραν όμως των πρωτοβουλιών των ιδιωτών, θα πρέπει να υπάρξει και μια ουσιαστική διάδοση και ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού και ακαδημαϊκά.

Στη Μεγάλη Βρετανία παρουσιάστηκε το 1998 για πρώτη φορά στο πανεπιστήμιου του Luton πρόγραμμα σπουδών αθλητικού τουρισμού, με την καθιέρωση αντίστοιχου πανεπιστημιακού τίτλου.

Αντίθετα στην Ελλάδα, ο αθλητικός τουρισμός εμφανίζεται ως μάθημα στη σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων του ΑΤΕΙ Ηρακλείου Κρήτης.

Τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκε η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος (R.U.-GR) μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού (S.T.I.C.) με κύριο σκοπό την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού ως πεδίο ερευνητικής, ακαδημαϊκής, επαγγελματικής και επιχειρηματικής ενασχόλησης.

Ο Δρ. Μιχάλης Ατσαλάκης, επιστημονικός συνεργάτης του ΑΤΕΙ Κρήτης στο Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων και εκπρόσωπος της Ελλάδας στο Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού ανέφερε σε συνέντευξη του το 2004 με τον κ. Νίκο Κλόκα στο kathimerini.gr πως θα πρέπει να γίνουν σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να αναπτυχθεί σε ακαδημαϊκό επίπεδο ο αθλητικός τουρισμός.

Ο κ.Ατσαλάκης τόνισε πως θα πρέπει να οριοθετήσουμε τον τομέα του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα προτού προχωρήσουμε σε προτάσεις για ανάπτυξή του.

Όσον αφορά στις προοπτικές ανάπτυξης ο κ.Ατσαλάκης είπε: «Υπάρχουν προοπτικές, αν εκπονηθεί ένα έξυπνο σχέδιο που να λαμβάνει υπόψη τις τοπικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες, τον ετήσιο κύκλο του κάθε αθλήματος (προετοιμασία, αγωνιστική περίοδος, περίοδος χαλάρωσης) και τις τάσεις και ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Ένα από τα κυριότερα θέματα είναι αυτό της δημιουργίας της «αθλητικής» εικόνας της χώρας. Αυτό βέβαια μπορεί να αποτελέσει μόνο μεσο-μακροπρόθεσμο στόχο γιατί οι Έλληνες παρουσιάζονται ως το πιο αδρανές κινητικά και ταυτόχρονα το πιο παχύσαρκο έθνος στην ΕΕ».

Για το ρόλο που έπαιξαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες συμπλήρωσε: «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες εξυπηρέτησαν ευρύτερους εθνικούς στόχους, ένας από τους οποίους ήταν και αυτός της τουριστικής ανάπτυξης. Ο αθλητικός τουρισμός σε χώρες που έχουν εργαστεί συστηματικά στον τομέα αποτελεί το 5-15% του συνολικού τουριστικού προϊόντος, ανάλογα με τους ορισμούς που χρησιμοποιούνται κάθε φορά. Ανάλογη θα είναι λογικά και η βελτίωση των μεγεθών».

Τέλος, σχετικά με τα οικονομικά οφέλη ο κ.Ατσαλάκης ήταν διστακτικός όσον αφορά τα πιθανά αποτελέσματα. «Πάλι, εξαρτάται από τους ορισμούς που χρησιμοποιούνται και τη σχετική στόχευση στο μάρκετινγκ. Η διοργάνωση μεγάλων εκδηλώσεων συνήθως αποδεικνύεται πολυδάπανη χωρίς συνήθως να υποστηρίζεται από σχετικές οικονομοτεχνικές μελέτες. Αντίθετα οι πιο χαλαρές μορφές αθλητικού τουρισμού ίσως να είναι περισσότερο προσοδοφόρες κυρίως για την Ελληνική περιφέρεια».

4.3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Για την υλοποίηση της ανάπτυξης του Αθλητικού Τουρισμού και για να είναι τα οφέλη του μακροπρόθεσμα χρειάζονται συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ όλων των αρμοδίων φορέων τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα και όχι μεμονωμένες πλέον ενέργειες.

Με στόχο το συντονισμό και οργάνωση του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα έχουμε ανάγκη την καταγραφή όλων των αθλητικών χώρων της Ελλάδας σε ένα οδηγό μαζί με όλες τις χρήσιμες πληροφορίες τόσο για τη χώρα όσο και την παρεμφερή υποδομή. Η δημιουργία του οδηγού αυτού, θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο προβολής και πληροφόρησης και πρέπει να σταλεί, μεταξύ άλλων, σε ολυμπιακές επιτροπές, διεθνείς ομοσπονδίες και σε όλα τα γραφεία του Ε.Ο.Τ. στο εξωτερικό.

Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο προώθησης και ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού είναι αναμφισβήτητα και η διοργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων, πράγμα που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Οι εκδηλώσεις αυτές ευνοούν ψηλά επίπεδα οικονομικής δραστηριότητας σε διάφορους τομείς, κυρίως, μέσα από τα ποσά που ξοδεύονται από τους οπαδούς και θεατές. Επιπλέον, συμβάλλουν σημαντικά στην προβολή της διοργανώτριας χώρας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στην Ελλάδα ο Αθλητικός Τουρισμός δεν υφίσταται ως θεσμοθετημένο γνωστικό αντικείμενο. Έτσι δεν υπάρχουν σπουδές αθλητικού τουρισμού αλλά ούτε και μεταπτυχιακά προγράμματα. Στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα υπάρχουν μόνο μαθήματα σχετικά για τον αθλητικό τουρισμό.

Μια νέα ερευνητική ομάδα με τίτλο "Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού-Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος" δημιουργήθηκε πρόσφατα στο Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, μετά την επικύρωση της συμφωνίας συνεργασίας-προσχώρησης της μονάδας στο Συμβούλιο. Πρόκειται για την τρίτη ερευνητική μονάδα στον κόσμο(οι άλλες δυο βρίσκονται στον Καναδά και στην Ινδονησία) για το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού.

Το Μάιο του 2000 ιδρύθηκε η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού που ο κύριος σκοπός της είναι η ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού ως πεδίο ερευνητικής, ακαδημαϊκής, επαγγελματικής και επιχειρηματικής ενασχόλησης στον ελληνικό χώρο και ευρύτερα στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί ως μια κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα με σημαντική συμβολή στους στρατηγικούς στόχους της αλληλεγγύης και της ευημερίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι μια δραστηριότητα η οποία στηρίζεται στους τομείς του τουρισμού, του αθλητισμού και του πολιτισμού.

Ο αθλητισμός έχει βασικά μια κοινωνική διάσταση αλλά συχνά παρουσιάζει και μια οικονομική διάσταση η οποία υπόκειται στο κοινοτικό δίκαιο (π.χ. η πώληση των δικαιωμάτων μεγάλων αθλητικών γεγονότων). Η συνύπαρξη των κοινωνικών και οικονομικών πτυχών του αθλητισμού είναι ένα δύσκολο έργο, αν λάβουμε υπόψη μας ότι ακόμα δεν υπάρχουν οι κατάλληλες ευρωπαϊκές συνθήκες και γενικότερα ότι δεν έχουμε μια ενιαία ευρωπαϊκή πολιτική για τον αθλητισμό. Η προτεινόμενη σήμερα ευρωπαϊκή συνθήκη για τον αθλητισμό στηρίζει, συντονίζει ή συμπληρώνει τις πολιτικές των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Λευκή Βίβλος για τον αθλητισμό κάνει ένα σημαντικό βήμα για μια ευρωπαϊκή αθλητική πολιτική. Η ανάγκη για μια τέτοια πολιτική δεν προέρχεται μόνο από το βασικό ρόλο που διαδραματίζει ο αθλητισμός στην κοινωνία ως αναπόσπαστο τμήμα της εκπαίδευσης, της υγιούς διαβίωσης, της πολιτιστικής ζωής και της ψυχαγωγίας αλλά από την ανάγκη της προώθησης της κοινωνικής συνοχής και ολοκλήρωσης. Σήμερα το βάρος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στον αθλητικό τομέα περιορίζεται κατά μεγάλο μέρος στα οικονομικά συμφέροντα, στα πλαίσια του ανταγωνισμού και κανόνων των εσωτερικών αγορών των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μια ευρωπαϊκή αθλητική πολιτική πρέπει να λάβει υπόψη της μια ολόκληρη σειρά από πολύτιμες κοινωνικές λειτουργίες οι οποίες εκπληρώνονται από τον αθλητισμό.

5.2 Η ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

Οι δραστηριότητες και οι πολιτικές των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ασκούν επίδραση στην πρακτική και στην οργάνωση του αθλητισμού στην Ευρώπη, ιδιαίτερα στην οικονομική του διάσταση. Ο νόμος του ανταγωνισμού και οι κανόνες των εσωτερικών αγορών των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ισχύουν για τον αθλητισμό μέχρι το σημείο που αποτελεί μια οικονομική δραστηριότητα.

Ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων τα οποία αναφέρονται ουσιαστικά στην οργάνωση του αθλητισμού (όπως της σύνθεσης των εθνικών ομάδων, των κανονισμών για την κατάσταση και μεταφορά των φορέων, το doping, των δικαιωμάτων τηλεοπτικών μεταδόσεων των αθλητικών εκδηλώσεων, των κυβερνητικών επιδοτήσεων στον αθλητισμό και των χρηματοδοτήσεων του αθλητισμού) εξαρτάται όλο και περισσότερο από το κοινοτικό δίκαιο. Επομένως, η οργάνωση του αθλητισμού στην Ευρώπη εξαρτάται όλο και περισσότερο από τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και

από τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Δικαιοσύνης. Αυτό εισάγει ένα σημαντικό στοιχείο αβεβαιότητας σε κάθε διαδικασία.

Εντούτοις, ο αθλητισμός, λόγω των ουσιαστικών κοινωνικών λειτουργιών που εκπληρώνει, είναι διαφορετικός από πολλές απόψεις από άλλους τομείς. Αναγνωρίζοντας αυτή την ιδιομορφία του οι αρχηγοί των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εστίασαν την προσοχή των στην εφαρμογή κοινών πολιτικών υιοθετώντας το Δεκέμβριο του 2000 τη Διακήρυξη της Νίκαιας η οποία αναφέρεται στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του αθλητισμού και της κοινωνικής λειτουργίας του στην Ευρώπη.

Ο χαρακτηρισμός του έτους 2004, ως ευρωπαϊκό έτος εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού έδωσε έμφαση και προώθησε στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης την κοινωνική διάσταση του αθλητισμού παρέχοντας οικονομική βοήθεια σε σχετικά αθλητικά προγράμματα στους τομείς της νεολαίας, της εκπαίδευση, της επαγγελματικής κατάρτισης και της περιφερειακής πολιτικής.

5.3 Η ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΜΠΡΟΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.

Η Λευκή Βίβλος για τον αθλητισμό είναι το πρώτο πολιτικό έγγραφο που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα του αθλητισμού και έχει ως στόχο να καθορίσει το ρόλο του αθλητισμού στην ευρωπαϊκή κοινωνία, να περιγράψει τις αλληλεπιδράσεις του στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να προτείνει στρατηγικές κατευθύνσεις για το μέλλον.

Η Λευκή Βίβλος δεν επιλύει όλα τα ζητήματα που συνδέονται με την οργάνωση του αθλητισμού στην Ευρώπη και τη σχέση του με τις πολιτικές των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν ικανοποιεί όλες τις προσδοκίες του αθλητικού τομέα, ιδιαίτερα όσον αφορά την καθιέρωση ενός ρυθμιστικού πλαισίου για τον αθλητισμό στην Ευρώπη. Εντούτοις, είναι ένα σημαντικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση και περιέχει πολλές θετικές πτυχές:

-Ο αθλητισμός υποστηρίζεται από ένα ευρύ φάσμα κοινοτικών προγραμμάτων και δημιουργεί νέες ευκαιρίες χρηματοδότησης επενδύσεων στον τομέα του αθλητισμού και των αθλητικών δραστηριοτήτων (π.χ. αθλητικός τουρισμός).

-Προετοιμάζει το έδαφος για τη χάραξη πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την αθλητική μετακίνηση με την ενθάρρυνση ή την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ των τομεακών αντιπροσώπων και των δημόσιων αρχών, μέσω ποικίλων μορφών και δικτύων (π.χ. δίκτυα αθλητικού τουρισμού).

-Υπογραμμίζοντας την ιδιομορφία του αθλητισμού καθώς επίσης και την ευεργετική επιρροή του στην υγεία, στην εκπαίδευση, στο κοινωνικό περιβάλλον, στον εθελοντισμό κ.λ.π., η Λευκή Βίβλος προχωρεί αρκετά προς την αναγνώριση των κοινωνικών πτυχών του αθλητισμού.

5.4 ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ.

Στη διακυβερνητική διάσκεψη που διοργανώθηκε στη Λισσαβόνα το 2007, οι αρχηγοί κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκριναν μια Συνθήκη μεταρρύθμισης που παρέχει στον αθλητισμό μια νομική βάση η οποία αναμένεται να μπει σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2009, μετά από επικύρωση από τα κράτη μέλη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα είναι πλέον ικανή να αναλάβει την πρωτοβουλία για να υποστηρίξει μια συντεταγμένη δράση ή να συμπληρώσει τις μεμονωμένες πολιτικές των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο τομέα του αθλητισμού.

Η ένταξη του αθλητισμού στη νέα ευρωπαϊκή Συνθήκη σημαίνει ότι μια συγκεκριμένη δημοσιονομική γραμμή θα δοθεί στον αθλητικό τομέα όπως έχει ήδη γίνει στους τομείς της εκπαίδευσης και του πολιτισμού (π.χ. το πρόγραμμα "δια βίου μάθησης" και το πρόγραμμα "πολιτισμός"). Ένα "αθλητικό πρόγραμμα" θα παρείχε οικονομική ενίσχυση για οργανωτικές δραστηριότητες στον αθλητικό κόσμο (π.χ. για να τους βοηθήσει να οργανώσουν ή και να ανταλλάξουν πληροφορίες ευρωπαϊκού επιπέδου και καλές πρακτικές) καθώς επίσης και για αθλητικές δραστηριότητες που στοχεύουν, σύμφωνα με τους στόχους της Λευκής Βίβλου, στη προώθηση του εθελοντισμού, στη μάχη κατά του ρατσισμού, της ξеноφοβίας και των ναρκωτικών, στη βελτίωση της δημόσιας υγείας, στην ενίσχυση του ρόλου του αθλητισμού στην εκπαίδευση και κατάρτιση, στον κοινωνικό αποκλεισμό, κ.λ.π.

Το άρθρο 149 της Συνθήκης της Λισσαβόνας δηλώνει ότι «η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συμβάλει στην προώθηση των ευρωπαϊκών αθλητικών ζητημάτων, λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη φύση του αθλητισμού, τις δομές του με βάση την εθελοντική δραστηριότητα και την κοινωνική και εκπαιδευτική του λειτουργία». Η ύπαρξη μιας νομικής βάσης θα βοηθήσει να αναπτυχθεί πλήρως μια ευρωπαϊκή αθλητική πολιτική έναντι των κανόνων των εσωτερικών αγορών των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ανταγωνισμού των.

Ο αθλητισμός επομένως θα παρουσιαστεί μέσα στις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης παράλληλα με τη δημόσια υγεία, την εκπαίδευση, τη βιομηχανία και τον πολιτισμό.

5.5 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΙΛΟΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

Οι τομείς του αθλητισμού και πολιτισμού έχουν πολλά κοινά σημεία:

- Και οι δύο αναγνωρίζονται ως διαφορετικοί από άλλους τομείς. Στη πραγματικότητα οι κεντρικές έννοιες αυτή της "πολιτιστικής εξαίρεσης" και αυτή της "αθλητικής ιδιομορφίας" που τις χαρακτηρίζουν είναι παράλληλες έναντι των άλλων.

-Και οι δύο έχουν ιδιαίτερη οικονομική σημασία: μια μελέτη που έγινε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (τον Νοέμβριο του 2006) αναφέρει ότι ο πολιτιστικός τομέας συμβάλει με το 2.6% στο Α.Ε.Π. της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο ο αθλητισμός συμβάλει με το 3.7% στο Α.Ε.Π. της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά η πραγματική συμβολή του αθλητισμού στην ευρωπαϊκή οικονομία δεν έχει ακόμα μετρηθεί.

-Οι τομείς του πολιτισμού και αθλητισμού αντιμετωπίζουν κοινά ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας συμπεριλαμβανομένων των δράσεων για την προστασία των δικαιωμάτων και των αγώνων ενάντια στην πειρατεία.

-Ο πολιτισμός και ο αθλητισμός είναι αναπόσπαστο μέρος των ανθρώπων. Καθημερινά ο κόσμος συμμετέχει ενεργά και στις δύο αυτές δραστηριότητες και ουσιαστικά καθεμία περιλαμβάνεται ή έχει ενδιαφέρον και για την άλλη. Ο πολιτισμός και ο αθλητισμός είναι ιδανικά εργαλεία για την προώθηση του διαλόγου και της ολοκλήρωσης και μπορούν να διαδραματίσουν ένα αποφασιστικό ρόλο στην οικοδόμηση μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας και να φέρουν την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα όργανα της πιο κοντά στους πολίτες.

Η νέα ευρωπαϊκή Συνθήκη τοποθετεί ισότιμα και τους δύο τομείς για τη χάραξη μιας ευρωπαϊκής πολιτικής. Είναι η πρώτη φορά που ο αθλητισμός συμπεριλαμβάνεται σε μια ευρωπαϊκή Συνθήκη, ενώ ο πολιτισμός έχει ήδη συμπεριληφθεί στις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Ο κόσμος του αθλητισμού ζητά να αναγνωριστεί η ιδιομορφία του αθλητισμού αλλά και η θέση του, όπως έγινε για τον πολιτισμό.

Λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές ομοιότητες μεταξύ του αθλητισμού και του πολιτισμού και την εμπειρία που αποκτήθηκε ήδη στον τομέα του πολιτισμού, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μερικές πτυχές της ευρωπαϊκής πολιτιστικής πολιτικής ως πρότυπο για να αναπτύξουμε μια ευρωπαϊκή αθλητική πολιτική.

5.6 ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΗ ΤΩΡΑ ΝΑ ΚΑΘΟΡΙΣΘΕΙ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ του κόσμου του αθλητισμού και της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ενταθεί σταθερά τα τελευταία χρόνια από τον αυξανόμενο αριθμό των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Δικαιοσύνης και των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ασκούν επίδραση στον αθλητισμό. Υπάρχει ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τα αθλητικά ζητήματα εκ μέρους των ευρωπαϊκών οργάνων και συγχρόνως η αθλητική μετακίνηση έχει μεγαλύτερες απαιτήσεις και προσδοκίες από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι πρόσφατες και αναμενόμενες εξελίξεις κατευθύνονται προς την ενίσχυση των ευρωπαϊκών πολιτικών στον τομέα αθλητισμού και κατά συνέπεια του αθλητικού τουρισμού. Η μελλοντική πορεία της οργάνωσης του αθλητισμού στην Ευρώπη σχεδιάζεται σήμερα.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο αθλητικός τουρισμός, μετά την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα, έχει προσλάβει σημαντικές κοινωνικό-οικονομικές διαστάσεις.

Οι δραστηριότητες του αθλητικού τουρισμού είναι στενά συνδεδεμένες με τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου και της αναψυχής.

Οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες αποτελούν γενεσιουργό αιτία τουριστικής απασχόλησης. Οι δε παραγόμενες θέσεις εργασίας, εκ του αντικειμένου τους, απαιτούν εξειδικευμένη εκπαίδευση και κατάρτιση.

Οι διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις με κορυφαία εκδήλωση τους Ολυμπιακούς Αγώνες, συμβάλλουν στην αύξηση των οικονομικών και τουριστικών δεικτών της χώρας όπου τελούνται, καθώς επίσης στην ενδυνάμωση της βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

Ο αθλητικός τουρισμός και οι δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, αποτελούν πεδία επιστημονικών ερευνών με στόχο την ανάπτυξη την ευημερία, τις ανταλλαγές και την ανακατανομή των θετικών αξιών μιας κοινωνίας.

Η ανάπτυξη μιας αμφίδρομης σχέσης μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού, αποτελεί μια μελλοντική ευρωπαϊκή, ίσως και παγκόσμια πρόκληση.

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, οι ασχολούμενοι με το τουριστικό γίνεσθαι, όποια θέση και αν κατέχουν, προφέρουν όλο και πιο συχνά τις λέξεις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ήπιες μορφές τουρισμού, θεματικές μορφές τουρισμού, νέες μορφές τουρισμού.

Με τους παραπάνω προσδιοριστικούς όρους, επιχειρείται η διαφοροποίηση και ο εμπλουτισμός τουριστικών δραστηριοτήτων από εκείνες που συνάδουν με τον μαζικό τουρισμό, αλλά και τον χαρακτηρίζουν.

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί εναλλακτική μορφή τουρισμού. Οι αθλητικές εκδηλώσεις αποτελούν το κίνητρο που έλκει διάφορες ομάδες ατόμων για να

μετακινηθούν, είτε από το εσωτερικό της χώρας όπου τελούνται, είτε από το εξωτερικό και παράλληλα να επωφεληθούν διαφόρων δραστηριοτήτων αναψυχής.

Τέτοιου είδους αθλητικές εκδηλώσεις μπορεί να είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες ή ένα παγκόσμιο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου ή μπάσκετ, κ.α, όπου ο παθητικός θεατής δοθείσης της ευκαιρίας μετατρέπεται σε ενεργό τουρίστα. Αυτή είναι η μία όψη του αθλητικού τουρισμού. Η άλλη αφορά στην εκδήλωση και ικανοποίηση των ψυχοσωματικών αναγκών, διαφόρων ομάδων ατόμων, μέσω του αθλήματος. Σε αυτή την περίπτωση παρατηρούμε την ενασχόληση του τουρίστα με κάποιο σπορ (σκι, ράφτιγκ, κλπ) σε συνδυασμό με άλλες δραστηριότητες.

Σύμφωνα με την British Tourist Authority και το English Tourist Board, υποστηρίζουν ότι έως και 20% των τουριστικών ταξιδιών έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες, ενώ μέχρι και το 50% των διακοπών περιλαμβάνουν περιστασιακή συμμετοχή σε αθλήματα.

Κατά τον Π. Λύτρα (1991) τόσο η αθλητική όσο και η τουριστική βιομηχανία στην Ελλάδα έρχονται σε άμεση συνάφεια με τον τομέα του αθλητικού τουρισμού. Οι σχετιζόμενοι τομείς περιλαμβάνουν τουριστικούς και αθλητικούς φορείς, αθλητικά σωματεία, εταιρίες διοργάνωσης και προώθησης εκδηλώσεων, γραφεία ταξιδιών, tour operators, ξενοδοχεία και την πλήρη κλίμακα των επιχειρήσεων που προμηθεύουν αγαθά και υπηρεσίες, τόσο σε τουριστικούς, όσο και σε αθλητικούς οργανισμούς.

6.2 ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τουρισμός και αθλητισμός στη διάρκεια των τελευταίων πενήντα χρόνων ακολουθούν μια παράλληλη πορεία ανάπτυξης, αποτελώντας ταυτόχρονα και τις δυο μαζικότερους κοινωνικούς θεσμούς της διεθνούς κοινότητας. Πρόκειται για μια αναπτυξιακή πορεία της οποίας το εύρος-από ότι καταφαίνεται από τα διεθνή στατιστικά στοιχεία- πρόκειται να ενταθεί ακόμη περισσότερο στη δεκαετία που μόλις ξεκίνησε, αλλά και στις επερχόμενες δεκαετίες (Λύτρας Π. 2002).

Η ιδιαίτερη κινητικότητα που παρατηρείται τον τελευταίο καιρό στη χώρα μας και που αφορά θέματα αθλητικού τουρισμού, βασίζεται στο γεγονός ότι γίνεται αντιληπτό ολοένα και περισσότερο πως η ανάπτυξή του, όπως άλλωστε και η ανάπτυξη άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, είναι δυνατόν να συμβάλλει στην προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου.

Η συγκρότηση του σύγχρονου εθνικού κράτους με την πανσπερμία των θεσμών του, αλλά και την αντίστοιχη οργάνωση της διεθνούς κοινότητας ταυτόχρονα στην εποχή της «παγκοσμιοποίησης» που διανύουμε, έχουν αναγάγει ορισμένους θεσμούς- όπως τον τουρισμό και τον αθλητισμό- σε μείζονες μαζικούς θεσμούς (Γλύνια Ε., Λύτρας Π., Μάρας Δ. 2004).

Οι δυνατότητες ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού στη χώρα μας ενισχύθηκαν σημαντικά μετά την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Μία παράμετρος που ενισχύει την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού είναι η παράδοσή μας. Όπως είδαμε εισαγωγικά, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται ανάλογα με διάφορα κίνητρα που έχουν αμφίδρομη σχέση. Με άλλα λόγια με κίνητρο τον αθλητισμό ή τις αθλητικές δραστηριότητες, δυνάμεθα παράλληλα να ασχοληθούμε με τον τουρισμό, την αναψυχή και την ψυχαγωγία. Με κίνητρο τον τουρισμό και τις δραστηριότητές του, δυνάμεθα παράλληλα να ασχοληθούμε με τον αθλητισμό ή να επιδοθούμε σε αυτόν.

Πιο αναλυτικά, μπορούμε να διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

1. Εξετάζοντας την περίπτωση που έχει σχέση με την ευκαιριακή ενασχόληση ενός τουρίστα με ένα οποιοδήποτε σπορ, ο οποίος επιλέγει για την παραμονή του ένα ξενοδοχειακό κατάλυμα, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας πως απαιτείται ένας ικανός αριθμός αποφάσεων, καθώς και ανάλογη προβολή.

Έτσι λοιπόν σε πολλά ξενοδοχεία, στα πλαίσια της προσφοράς, δημιουργούνται εγκαταστάσεις αθλοπαιδιών (μπάσκετ, τένις) οι οποίες δεν απαιτούν μεγάλες επιφάνειες καθώς επίσης και ναυταθλητικές εγκαταστάσεις (ιστιοπλοΐα, θαλάσσιο σκι). Πέραν αυτού απαιτείται και κάποια σχετική έρευνα, στα πλαίσια της ζήτησης, για να μπορέσουμε να ανακαλύψουμε τις αθλητικές προτιμήσεις των τουριστών και να προσαρμόσουμε ανάλογα τις αθλητικές εγκαταστάσεις μιας ξενοδοχειακής μονάδας. Οι κάτοικοι των

Ευρωπαϊκών κυρίως κρατών, αφιερώνουν αρκετό χρόνο στην ατομική τους υγεία και κατά κανόνα στην άθληση. Ορισμένες ομάδες ατόμων από αυτά τα κράτη, επιλέγουν τον τόπο των διακοπών τους με μοναδικό κριτήριο ένα από τα αγαπημένα τους σπορ. Αυτές λοιπόν οι ομάδες ατόμων συγκροτούν μια ειδική κατηγορία τουριστών, τους αθλητικούς τουρίστες. Τα σπορ στα οποία επιδίδονται αφορούν είτε τις θαλάσσιες περιοχές, είτε τους ορεινούς ή ημιορεινούς όγκους.

Σε ότι αφορά στη θάλασσα, οι ενδιαφερόμενοι επιδίδονται στην ιστιοσανίδα, την ιστιοπλοΐα, το θαλάσσιο σκι, τις καταδύσεις, κ.ά.. Για παράδειγμα στην Αττική, η περιοχή του Σχοινιά έλκει μεγάλο αριθμό επισκεπτών οι οποίοι επιδίδονται στην ιστιοσανίδα.

Σε ότι αφορά στο βουνό, οι αθλητικοί τουρίστες αρέσκονται σε σπορ όπως η ορειβασία, το παραπέντε, το ανεμόπτερο, το καγιάκ, το σκι, το ποδήλατο βουνού, κ.ά. Σε πολλές περιπτώσεις η ανάπτυξη του αγροτουρισμού με τις υποδομές του, έρχεται ως αρωγός στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

2. Μια άλλη περίπτωση αθλητικού τουρισμού αποτελεί η ανάπτυξη των αθλητικών προπονητικών κέντρων. Η τουριστική τους σπουδαιότητα έγκειται στο γεγονός ότι εκτός από τους ίδιους τους αθλητές, οι συνοδοί τους μπορούν να ασχοληθούν με διάφορες τουριστικές δραστηριότητες. Τα ΚΕ.Π.Α.Τ μπορούν να ιδρύονται μόνο από ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στα πλαίσια βελτίωσης της λειτουργίας των ξενοδοχειακών τους μονάδων.

6.3 Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί επίσης και αντικείμενο ειδικών σπουδών που στοχεύουν στην ανάδειξη εξειδικευμένων στελεχών που θα μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες ανάπτυξής του.

Στα ξένα εκπαιδευτικά ιδρύματα, το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι εξειδικευμένο στα εξής αντικείμενα: ψυχαγωγία, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, μανάτζμεντ των σπορ, σπορ, τουριστικό μανάτζμεντ, φιλοξενία, φυσική αγωγή, αθλητικός τουρισμός. Η ειδικότητα στον αθλητικό τουρισμό παρέχεται σε επίπεδο Bachelor, Master, Doctorate.

Οι εκπαιδευόμενοι έχουν την δυνατότητα, εκτός από τις γενικές γνώσεις στο αντικείμενο του αθλητικού τουρισμού, να αποκτήσουν και ειδικές γνώσεις που απαιτούνται από διάφορα σπορ, όπως σκι, κλπ. Τα Πανεπιστημιακά ιδρύματα αναγνωρίζουν την σπουδαιότητα του αθλητικού τουρισμού, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, καθώς και την αναγκαιότητα της προετοιμασίας ικανών στελεχών για την βιομηχανία του αθλητικού τουρισμού, και εμπλουτίζουν τα ακαδημαϊκά τους προγράμματα με εξειδικευμένη ύλη που αφορά στον αθλητικό τουρισμό, σε όλα του τα επίπεδα.

Σε διάφορα Πανεπιστημιακά ιδρύματα έχουν δημιουργηθεί εργαστήρια που αφορούν στην αναψυχή, τα σπορ και το τουρισμό, όπως για παράδειγμα αυτό του Πανεπιστημίου Connecticut των Η.Π.Α όπου γίνονται εμπειριστατωμένες μελέτες και μάλιστα σε επίπεδο μοντέλων προβλέψεων αποτελεσμάτων αθλητικών δραστηριοτήτων.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

7.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η επακριβής εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων είτε από την οργάνωση σπουδαίων αθλητικών γεγονότων, είτε από την ανάπτυξη και πρακτική κάποιου σπορ, σε κάποια δεδομένη γεωγραφική επικράτεια, αποτελεί αντικείμενο διάστασης απόψεων για τους οικονομολόγους.

Δυο κυρίως σημεία αποτελούν το αντικείμενο της διαφωνίας: πρώτον η μέθοδος που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την εξαγωγή συμπερασμάτων και δεύτερον η διάσταση των αποτελεσμάτων. Η επιλογή του κατάλληλου χώρου για την οργάνωση και διεξαγωγή ενός αθλητικού γεγονότος, αποτελεί τη βάση για την εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων. Ο χώρος που δεν είναι ουδέτερο στοιχείο, επηρεάζει τις μεταβλητές που χρησιμοποιούνται από διάφορα μοντέλα. Σε σχέση λοιπόν με τον παράγοντα " μέγεθος χώρου", οι γεωγραφικές περιοχές στις οποίες διοργανώνονται αθλητικές εκδηλώσεις, χωρίζονται σε μεγάλης εμβέλειας και μικρής εμβέλειας.

Σε ότι αφορά στις μεγάλης εμβέλειας όπως πχ. η Καλιφόρνια για την αποτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων απαιτούνται μακροοικονομικά μοντέλα (μέθοδος εισροών-εκροών, μοντέλο Leontief, πολλαπλασιαστής εξωτερικού εμπορίου...). Οδηγούμεθα στα μακροοικονομικά μοντέλα ανάλυσης διότι τέτοιου είδους γεωγραφικές περιοχές αποτελούν μια ολοκληρωμένη οικονομική δομή διαθέτοντας σχετική αυτονομία λειτουργίας και υψηλού βαθμού ενδοβιομηχανικές ανταλλαγές.

Σε ότι αφορά στις μικρής εμβέλειας, όπως π.χ πόλεις με μέσο πληθυσμό των οποίων η οικονομική δομή δεν συγκρίνεται με αυτή των μεγάλων γεωγραφικών περιοχών, για την αποτίμηση των επιπτώσεων από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων χρησιμοποιούνται διαφορετικά θεωρητικά μοντέλα που αναφέρονται κυρίως στην οικονομική ανάπτυξη τοπικού χαρακτήρα με κύριες μεταβλητές την απασχόληση και το εισόδημα. Στη διοργάνωση σπουδαίων αθλητικών εκδηλώσεων σε μικρού μεγέθους γεωγραφικές περιοχές, ελλοχεύει ο κίνδυνος υψηλών οικονομικών διαρροών, εκτός τοπικού επιπέδου, οι δε οικονομικές επιπτώσεις να είναι χαμηλού μεγέθους. (π. χ Χειμερινοί Ολυμπιακοί στην Albertville & Savoie της Γαλλίας).

Κατά τους Burns και Mules, Lunch και Jensen (1986) γενικώς οι οικονομικές επιπτώσεις των μεγάλων αθλητικών γεγονότων απορρέουν από τρεις πηγές:

- δαπάνες επισκεπτών από άλλες περιοχές
- δαπάνες για την δημιουργία υποδομών
- δαπάνες από τους οργανωτές για την παροχή υπηρεσιών

7.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων έχει άμεσες και θετικές επιπτώσεις στην ξενοδοχειακή βιομηχανία της περιοχής όπου τελούνται.

Μια πρόσφατη έρευνα της εταιρίας Deloitte & Touche (HotelBenchmark Survey) έδειξε πως το αθλητικό γεγονός Commonwealth Games and Golf Open Championship συνέβαλε στην αύξηση της πληρότητας των βρετανικών ξενοδοχείων κατά 7% τον Ιούλιο του 2002 σε σχέση με τον Ιούνιο του 2002. Η μέση πληρότητα έφθασε το 75%. Παρατηρήθηκε επίσης αύξηση της μέσης τιμής των δωματίων κατά 0,9%.

Οι αυξήσεις των παραπάνω δεικτών βρήκε τα ξενοδοχεία σε μια περίοδο πτώσης αφίξεως ξένων τουριστών.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, το ίδιο φαινόμενο παρατηρήθηκε στις πόλεις Σεούλ και Τόκιο κατά την διεξαγωγή των αγώνων του παγκόσμιου πρωταθλήματος ποδοσφαίρου της FIFA. Τους 64 ποδοσφαιρικούς αγώνες παρακολούθησαν 1.6 εκατομμύρια άτομα εκ των οποίων οι 800.000 υπολογίζεται ότι προσήλθαν από χώρες εκτός Κορέας και Ιαπωνίας. Κατά τον μήνα Ιούνιο όπου διεξήχθησαν οι αγώνες, στις δυο πόλεις Κορέα και Τόκιο παρατηρήθηκε αύξηση της μέσης τιμής των δωματίων κατά 44,7% και 23,2% αντίστοιχα. Έτσι η μέση τιμή δωματίου για το Τόκιο διαμορφώθηκε στα 213 \$ ΗΠΑ και στην Σεούλ 231 \$ ΗΠΑ, καθώς και ποσοστά πληρότητας 82% και 77% αντίστοιχα.

Με στοιχεία του 1997 η Αττική είχε περί τις 10 χιλιάδες δωμάτια στις κατηγορίες πολυτελείας και πρώτης. Στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής υπάρχουν άλλα 3,5 χιλιάδες δωμάτια αυτών των κατηγοριών. Η αναμενόμενη υποδομή καταλυμάτων ιδιαιτέρως στην Αττική (περιοχή αεροδρομίου, Λαγονήσι, κλπ) εκτιμάται στα 2- 2.5 χιλιάδες επιπλέον δωμάτια. Συγκριτικά με τις άλλες πόλεις η Αττική βρίσκεται μεταξύ της Βαρκελώνης και του Σίδνεϋ. Η Βαρκελώνη το 1992 είχε 52 ξενοδοχειακές μονάδες υψηλών κατηγοριών (5 & 4 αστέρων). Το Σίδνεϋ το 1996 είχε 67 μονάδες με 13 χιλιάδες δωμάτια. Η Αττική το 1997 είχε 60 ξενοδοχειακές μονάδες αντιστοίχων κατηγοριών. Υπογραμμίζουμε ότι οι αυξητικοί δείκτες λειτουργικότητας των ξενοδοχειακών μονάδων (ποσοτική ανάλυση) έχουν ως συνέπεια την αύξηση της απασχόλησης στον κλάδο, την εκ νέου- επένδυσης κεφαλαίων, την αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων, την συμβολή τους στην εισροή συναλλάγματος, καθώς και στο ποσοστό ΑΕΠ της χώρας.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Οι τουριστικές δραστηριότητες χαρακτηρίζονται ως εντάσεως εργασίας, διότι οι παραγωγικές τους διαδικασίες στηρίζονται στις προσφερόμενες υπηρεσίες των ανθρωπίνων πόρων που εμπλέκονται σε αυτές.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο αθλητικός μπορούν να αποδειχθούν "σανίδα σωτηρίας" και "καταλύτης" σε περιόδους κρίσης, ένεκα της παρακινούμενης ζήτησης που δημιουργεί το αθλητικό γεγονός.

Όπως προαναφέρθηκε , οι αθλητικές διοργανώσεις έχουν άμεση επίπτωση στην τουριστική απασχόληση. Έτσι στην περίπτωση του κορυφαίου για την χώρα μας αθλητικού γεγονότος που αποτελούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, σύμφωνα με σχετική έρευνα του ΙΤΕΠ , η μεγίστη τιμή δημιουργίας θέσεων εργασίας επιτυγχάνεται την χρονιά της τέλεσης των Αγώνων με την δημιουργία 81 χιλιάδων θέσεων εργασίας.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες κατά τις ίδιες προβλέψεις επρόκειτο να δημιουργήσουν 445 χιλιάδες θέσεις εργασίας για την περίοδο 1998 – 2011. Τα στοιχεία που παραθέτει η FIA (Διεθνής Ομοσπονδία Αυτοκινήτου) και που αφορούν στην τέλεση του αγώνα F1 Grand Prix στο Μονακό το έτος 2000, αναφέρουν ότι οι επισκέπτες ένεκα του αθλητικού γεγονότος παραμένουν στην περιοχή για περισσότερο από μια ημέρα. Άλλοι μεταβαίνουν εκεί μια εβδομάδα πριν τον αγώνα. Τον χρόνο τους τον αξιοποιούν στον τουρισμό , την ψυχαγωγία και τις αγορές. Υπολογίζεται ότι για το χρονικό διάστημα της τέλεσης του αγώνα δημιουργούνται 25% επιπλέον θέσεις εργασίας σε παραγωγικούς τομείς, μεταξύ αυτών και στον τουρισμό.

Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνεϋ το έτος 2000, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ολυμπιακής Επιτροπής, παρατηρήθηκε πως άλλαξαν οι δυνατότητες της περιοχής που έγινε μια από τις σημαντικότερες πόλεις τουριστικού προορισμού της συγκεκριμένης ηπείρου. Η αύξηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων, αλλά και άλλων επενδύσεων που αφορούσαν στις υπηρεσίες συνοδεύτηκε από την δημιουργία 1.500.000 νέων θέσεων εργασίας μειώνοντας αισθητά το ποσοστό ανεργίας.

Ενώ, όπως θα επισημανθεί στην συνέχεια, τα αθλητικά γεγονότα δημιουργούν κυρίως προσωρινές θέσεις εργασίας, σε χώρες όπου οι αθλητικές και οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες έχουν μόνιμο και επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα (Αυστραλία, Καναδάς...) και υφίστανται δομές καταγραφής μονίμως απασχολουμένων σε αυτές τις οικονομικές – παραγωγικές δραστηριότητες.

Για παράδειγμα στην Αυστραλία το αρμόδιο για θέματα σπορ και ψυχαγωγία Υπουργικό Συμβούλιο, για το έτος 2000 κατέγραψε ότι 275.957 μόνιμες θέσεις εργασίας αφορούν στις εν λόγω δραστηριότητες.

Συμπερασματικά πρέπει να αναφέρουμε πως έστω και προσωρινά, οι αθλητικές διοργανώσεις δημιουργούν παρακινούμενη απασχόληση στον τουρισμό, αλλά και σε άλλους παραγωγικούς κλάδους.. Παράλληλα όμως οφείλουμε να δεχθούμε και την άποψη των Arnold, Bishop, Hayles, Hatch(1986), οι οποίοι με αφορμή το Grand Prix F1 της Αδελαΐδας της Αυστραλίας, το 1986, αποφαίνονται ότι ναι μεν παρατηρήθηκε u960 παρακινούμενη ζήτηση εργατικού δυναμικού ένεκα του αγώνα, πολλές όμως επιχειρήσεις προτίμησαν την υπερωριακή απασχόληση του διαθέσιμου προσωπικού, παρά την πρόσληψη νέου.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

8.1 Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Η ανάπτυξη και το μέλλον του αθλητικού τουρισμού έχει απασχολήσει την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (EESC 2000), η οποία υποστηρίζει ότι « ο τουρισμός και ο αθλητισμός αποτελούν φυσικά μέσα για την ενδυνάμωση και ανάπτυξη διαφόρων αξιών και άπτονται κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών δραστηριοτήτων. Είναι έννοιες στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους και μοιράζονται ένα αριθμό βασικών αξιών πνευματικής περιέργειας και αναζήτησης.

Μεταξύ άλλων, ο τουρισμός και ο αθλητισμός, μπορούν να συνεισφέρουν στην ολοκλήρωση των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, η οποία αποσκοπεί στην περαιτέρω ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας έως το 2010». Στο επιχειρησιακό πλάνο ο τουρισμός και ο αθλητισμός λειτουργούν αμφίδρομα. Κατ' αυτόν τον τρόπο ορισμένοι προορισμοί αθλητικών δραστηριοτήτων μετατρέπονται σε τουριστικούς προορισμούς και αντιθέτως, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται ένας ισχυρός συσχετισμός δυνάμεων και ο ένας τομέας να βρίσκει στο πεδίο του άλλου νέες ευκαιρίες για την παροχή υπηρεσιών και ανάπτυξης.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο τουρισμός και ο αθλητισμός, διαρθρώνονται κυρίως, στους παρακάτω άξονες:

1. Τουρισμός και αθλητισμός ως μελλοντική ευρωπαϊκή πρόκληση.

Στα πλαίσια της μελλοντικής ευρωπαϊκής πρόκλησης, η περίοδος των μεγάλων αθλητικών γεγονότων θα πρέπει να εκληφθεί από την ευρωπαϊκή κοινωνία, όχι απλά ως μια οικονομική ευκαιρία, αλλά πρωτίστως και κυρίως

ως μια ευκαιρία διαλογισμού και ενίσχυσης των κοινωνικών και πολιτιστικών αξιών, στοχεύοντας στην αειφόρο ανάπτυξη.

2. Τουρισμός και Αθλητισμός: μια δίδυμη στρατηγική για την Ευρώπη.

Οι επιπτώσεις στην απασχόληση από την τουριστική ανάπτυξη είναι σημαντικές. Εκτιμάται ότι στην Ευρώπη υπάρχουν δυο εκατομμύρια επιχειρησιακές δραστηριότητες που απασχολούν οκτώ εκατομμύρια άτομα, χωρίς να συνυπολογισθεί η έμμεση απασχόληση.

Τα αθλητικά γεγονότα δημιουργούν νέες μορφές τουρισμού, οι οποίες συνδυάζουν παραδοσιακές διακοπές με την πρακτική ενός ιδιαίτερου αθλήματος.

3. Θεσμικό πλαίσιο

Στο παρελθόν, το μόνο θεσμικό πλαίσιο που αφορούσε στην υ964 τουριστική κοινότητα, ήταν οι αναφορές του άρθρου 3 (υ) της Ευρωπαϊκής Συνθήκης, το οποίο περιελάμβανε γενικές αναφορές για τον τουρισμό.

Μεταγενέστερα με πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, θεσπίστηκε ένα Νομικό πλαίσιο για τον τουρισμό, του οποίου οι διατάξεις συμπεριλαμβάνονται στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Εξετάζοντας κανείς την Ευρωπαϊκή πολιτική σχετικά με τον αθλητισμό, μπορεί να ανατρέξει σε μια σειρά από αναφορές – κλειδιά, όπως η Ευρωπαϊκή Χάρτα Αθλητισμού (1992). Η θεσμική αναγνώριση των τομέων του τουρισμού και του αθλητισμού στο προσχέδιο της Ευρωπαϊκής Συνθήκης, αποτελεί ουσιώδες βήμα για την ολοκλήρωση των στόχων τους, ιδιαίτερα δε σε ό,τι αφορά στην προώθηση και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας των δυο τομέων.

4. Ασφάλεια και Ολυμπιακή εκχειρίδια.

Όπως προαναφέρθηκε, τα επόμενα χρόνια θα είναι γεμάτα από αθλητικά γεγονότα και εκατομμύρια άτομα θα μετακινηθούν σε όλο το μήκος και πλάτος του πλανήτη. Κατά συνέπεια η ασφάλεια πρέπει να διέπει τόσο τις μετακινήσεις, όσο και την παραμονή των ατόμων στους χώρους διεξαγωγής αθλημάτων, δια μέσου της εφαρμογής κυρίως προληπτικών μέτρων.

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 6 Σεπτεμβρίου του 2000 υιοθέτησε την παρακάτω διακήρυξη: «... επειγόμεθα ως μέλη των Ηνωμένων

Εθνών να εφαρμόσουμε την Ολυμπιακή Εκεχειρία, ατομικά και ομαδικά, στο παρόν και το μέλλον και να υποστηρίξουμε τις προσπάθειες της Διεθνούς Ολυμπιακής επιτροπής για την προώθηση της ειρήνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δια μέσου του αθλητικού και Ολυμπιακού Ιδεώδους...».

Είναι ευρέως γνωστό ότι ή εποχική φύση του τουρισμού, αποτελεί συχνά εμπόδιο στην ανάπτυξή του. Η τέλεση αθλητικών γεγονότων βοηθά στην περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, στην ανάπτυξη της τουριστικής οικονομίας, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αυξάνοντας τα οφέλη με την παράλληλη δημιουργία σταθερής και μακροχρόνιας απασχόλησης.

5. Τουρισμός – Αθλητισμός – Εκπαίδευση

Στα πλαίσια της ανάπτυξης του αθλητισμού και του τουρισμού, πρέπει να περιλαμβάνεται η πολιτική της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης. Τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα οφείλουν να αναπτύξουν διδακτικά προγράμματα, τα οποία αφενός θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη των αναγκαίων δεξιοτήτων για την οργάνωση αθλητικών και τουριστικών δραστηριοτήτων και αφετέρου θα λαμβάνουν υπόψη τους την κοινωνική ανάπτυξη, την αειφορία, την επικοινωνία και το μάρκετινγκ που αφορούν στον τουρισμό.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σήμερα ο αθλητισμός και ο τουρισμός αποτελούν δύο μεγάλους κοινωνικούς θεσμούς, που έχουν σε πολλές περιπτώσεις άμεσες αλληλεπιδράσεις. Οι δύο αυτοί θεσμοί γιγαντώθηκαν ειδικότερα μετά το 1960 και αποτελούν σήμερα δύο κερδοφόρες βιομηχανίες που αποφέρουν τεράστια κέρδη. Ο συνδυασμός που προκύπτει από τις τουριστικές και τις αθλητικές δραστηριότητες και η ταύτιση του χρόνου των διακοπών με το χρόνο της πραγματοποίησης των μεγάλων αθλητικών γεγονότων αποτέλεσαν τη γενεσιουργό αιτία του αθλητικού τουρισμού.

Ο Αθλητικός Τουρισμός παθιάζει και προσελκύει πολύ κόσμο, προσφέρει μοναδικές εμπειρίες όχι μόνο στους θεατές αλλά και στους συμμετέχοντες. Το άμεσο όφελος για ένα τόπο που διοργανώνει αγώνες είναι τα μετρητά ενώ το έμμεσο φαίνεται μετά από χρόνια αφού όλο και περισσότεροι επισκέπτες επισκέπτονται την περιοχή.

Οι δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου αποτελούν πηγή δημιουργίας απασχόλησης.

Τα οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των ατόμων των Δυτικών Κοινωνιών επηρεάζουν τις αποφάσεις τους και τον βαθμό ενασχόλησή τους με τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Η χώρα μας στερείται βασικής καταγραφής της απασχόλησης σχετικά με τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

Υφίστανται ποσοτικοί και ποιοτικοί μέθοδοι πρόβλεψης αναγκών ζήτησης απασχόλησης στις υπηρεσίες ψυχαγωγίας. Οι μέθοδοι χρησιμοποιούνται για μακροπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες, βραχυπρόθεσμες προβλέψεις απασχόλησης στις εν λόγω δραστηριότητες.

Η Ελλάδα διαθέτει τα απαραίτητα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τις προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

Ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί συνδυαστικά με άλλες ήπιες μορφές τουρισμού όπως ο αγροτουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, κ.ά.

Για την ανάπτυξη και ένταξη του αθλητικού τουρισμού , στο ευρύτερο φάσμα της τουριστικής πολιτικής, χρειάζεται κατάλληλος σχεδιασμός, προβολή και διαφήμιση, καθώς και παραγωγικές επενδύσεις, τόσο από πλευράς πολιτείας, όσο και από πλευράς ιδιωτών.

Ο αθλητικός τουρισμός συμβάλλει στην ανάπτυξη των τουριστικών καταλυμάτων, στην δημιουργία νέων, καθώς και στην αύξηση της απασχόλησης.

Η εκπαίδευση σε θέματα αθλητικού τουρισμού πρέπει να εδραιωθεί και να προσαρμοσθεί στις εξελίξεις της εποχής, έτσι ώστε να έχουμε εξειδικευμένα άτομα και στελέχη τα οποία θα μπορούν να προσφέρουν αντίστοιχες ποιοτικές υπηρεσίες.

Οι τουριστικές επιχειρήσεις οφείλουν να προσαρμόσουν το προϊόν τους ανάλογα με τις απαιτήσεις της ζήτησης.

Οι τουριστικοί πράκτορες και οι tour operators θα μπορέσουν να δραστηριοποιηθούν στην προσφορά τουριστικών πακέτων αθλητικού τουρισμού, διευρύνοντας έτσι την γκάμα προσφοράς των τουριστικών τους προϊόντων.

Η διεκδίκηση μόνιμης διεξαγωγής από την χώρα μας διεθνών αθλητικών αγώνων, όπως π.χ το τουρνουά του τένις ή οι αγώνες της Φόρμουλα 1, εκτός του ότι θα έφερναν κάθε χρόνο τη χώρα μας στο διεθνές προσκήνιο, θα ενίσχυαν την ανάπτυξη του αθλητικού u964 τουρισμού με όλες του τις θετικές επιπτώσεις.

Η Ολυμπιάδα, οι Ολυμπιακοί και Παρά-ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 αποτελούν σπουδαίες ευκαιρίες για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στη χώρα μας, τόσο στη ζώνη του Λεκανοπεδίου, όσο και στην Περιφέρεια. Η αξιοποίηση του αθλητικού τουρισμού τα επόμενα χρόνια θα ενισχυθεί από την ζήτηση έλευσης στη χώρα μας διαφόρων ξένων αθλητικών αποστολών για λόγους προετοιμασίας και εγκλιματισμού. Όλες αυτές οι μετακινήσεις αθλητών, συνοδών , φιλάθλων μπορούν να αποτελέσουν μια πάρα πολύ σημαντική εν δυνάμει τουριστική αγορά προς όφελος των τουριστικών επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ενισχύοντας παράλληλα την αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας.

Ο τουρισμός και ο αθλητισμός μπορούν να αναδειχθούν σε εργαστήρια για την ανάπτυξη, τις ανταλλαγές και το μοίρασμα των θετικών αξιών, εμπνευσμένα από τον σεβασμό για τους άλλους και κατευθυνόμενα προς μια αμοιβαία κατανόηση, ανοχή και αποδοχή. Το έργο και ο ρόλος αυτών των δραστηριοτήτων αποκτά ιδιαίτερη σημασία, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής κοινωνίας, της οποίας η δυναμική έχει αυξητική τάση και χαρακτηρίζεται από βαθιές κοινωνικό-πολιτιστικές, γεωπολιτικές και τεχνολογικές αλλαγές.

Τελειώνοντας θα ήθελα να αναφέρω ότι η Ελλάδα είναι ένας ποιοτικός τουριστικός προορισμός, ο οποίος ικανοποιεί τον αθλητικό επισκέπτη, προσφέροντας ποικιλία αθλητικών γεγονότων και δραστηριοτήτων με υψηλές προδιαγραφές αθλητικών εγκαταστάσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα την αειφόρο βελτίωση των συνθηκών ζωής των κατοίκων του προορισμού/υποδοχέα και με συνδυασμό τον Αθλητικό Τουρισμό που είναι ένα εργαλείο το οποίο αν χρησιμοποιηθεί σωστά μπορεί να αποφέρει μεγάλα κέρδη, νέες θέσεις εργασίας, ακόμη και να συνεισφέρει στην πολιτιστική κουλτούρα των ανθρώπων.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δρ. Δημήτριος Τερζάκης, (2007), "Αθλητισμός και Περιφέρεια" Ρέθυμνο Κρήτης, Ελλάδα 27 Ιουλίου 2007.
- Δρ. Δημήτριος Τερζάκης, (2002), "Αθλητικός Τουρισμός μια νέα έννοια- πρόκληση", ανακτήθηκε στις 20 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://e-telescope.gr>
- Γιάννης Χ. Παπατζάνης, (2004), "Αθλητικός Τουρισμός-Εναλλακτική μορφή τουρισμού με ευοίωνες προοπτικές", ανακτήθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://inaep.org>
- Βίκυ Καραντζαβέλου, (2004), "Κερδοφόρα επιχείρηση πολλών δις. ο Αθλητικός Τουρισμός", ανακτήθηκε στις 24 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://traveldailynews.gr>
- Νίκος Κλόκας, (2004), "Το παρόν και το μέλλον του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα", ανακτήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://portal.kathimerini.gr>
- Standeven and Deknop, (1999), "Sport Tourism theory and method", ανακτήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://informaworld.com>
- Gammon and Robinson, (1999), "Sport Tourism: a framework for research", ανακτήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://scholar.google.com>
- Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού, Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος, ανακτήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://sport-tourism.com>
- Ατσαλακης Μιχάλης, (2004), "Αθλητικός Τουρισμός", Σημειώσεις και πληροφορίες που ανακτήθηκαν στις 29 Νοεμβρίου 2008 από ηλεκτρονική ιστοσελίδα <http://eclass.teicrete.gr>
- Γλόνια Ε., Λύτρας Π., Μάρας Δ., ANIMΑΣΙΟΝ : Ψυχαγωγία και άθληση στον τουρισμό. Interbooks, Αθήνα 2004.
- Λύτρας Π., Η Κοινωνία της Αναψυχής. Ο συγκερασμός τουρισμού και αθλητισμού μπροστά στο 2000. Interbooks, Αθήνα 1991.

- **Λύτρας Π., Η Κοινωνία της Αναψυχής. Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου στις διακοπές. Interbooks, Αθήνα 2002.**
- **WTTC. The 2003 Travel & Tourism Economic Research. Burns, Muler, Lynch, Jensen. The Adelaide Grand Prix: The impact of a special event 1986.**
- **Burns, Bishop, Hatch, Mules. The Adelaide Grand Prix: The impact of a special event 1986.**